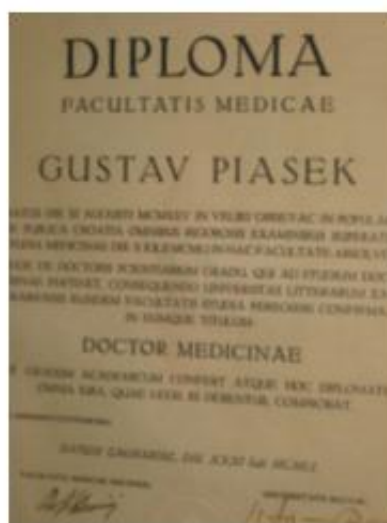

Intervju s prim. dr. Gustavom Piasekom, poznatim varaždinskim stručnjakom za povijest zdravstva

(Interview with dr. Gustav Piasek, expert for history of health care in Varaždin County)

Priredila i razgovarala Irena Stipešević Rakamarić

Za sjećanje na važne osobe iz povijesti varaždinskog zdravstva zaslužna je jedna također izuzetna osoba.

UREDNIK:

Razgovaramo s primarijusom dr. Gustavom Piasekom, specijalistom medicine rada, poznatim varaždinskim ekspertom za pitanje povijesti zdravstva na području Varaždinske županije. On je ujedno i autor stručnog rada pod naslovom „Zdravstvo Varaždina kroz stoljeća“. Dio povijesti zdravstva Varaždinske županije koji je prikazan u članku „Crtice iz povijesti zdravstva na području Varaždinske županije“ predstavlja sažetak brojnih njegovih stručnih radova objavljenih u nas i u inozemstvu.

1. PITANJE: Recite čitateljima Hrvatskog časopisa za javno zdravstvo nešto o sebi i svom životnom putu liječnika?

ODGOVOR:

Diplomirao sam 1951. godine i obavio staž u Zagrebu, prije toga sam bio u vojsci u hrvatskom domobranstvu, a nakon staža sam išao u vojno medicinsku akademiju. Bio sam kao osoba sa „3 smrtna grijeha na duši“ politički nepodoban:

bivši domobran, sin kapitalista i nepartijac, što me pratilo do 1990. godine.

No budući da se nisam niti tada upisao niti u jednu stranku, la storia continua...

Prvo radno mjesto mi je bilo u Glini, zatim sam došao u Konjšćinske ugljenokope u Hrvatskom zagorju, kod Zlatara i tu sam ostao 17 godina i specijalizirao medicinu rada. Od tada sam bio više puta na mjestima ravnatelja nakon čega sam došao u Varaždin, gdje sam se javio u ljevaonicu za liječnika u ambulanti medicine rada. Nakon toga sam bio pomoćnik ravnatelja, pa zamjenik ravnatelja Medicinskog centra u Varaždinu. Nakon toga sam otišao raditi u dispanzer medicine rada. Tu sam radio isključivo na preventivi, u tzv. specifičnoj radnoj zaštiti ili tzv. ugroženih radnih mjesta. Bio sam i član liječničkog povjerenstva ondašnjeg zavoda za zdravstveno osiguranje. 1978. godine sam postao primarijus.

2. PITANJE: Odakle Vam toliki interes za povijest varaždinskog zdravstva, napisali ste brojne stručne radove iz tog područja, objavili knjigu „Povijest zdravstva Varaždinske županije od srednjeg vijeka do polovice 19. stoljeća“...

ODGOVOR:

Oduvijek sam volio povijest, znam latinski i grčki pa sam mogao sve stare spise i dokumente čitati bez ikakvog problema. No zapravo pojava nekih zaraznih bolesti na području na kojem sam djelovao ponukala me da se pitam otkud i zašto se javljaju. I u tom sam traganju sve županijske izvještaje proučio.

3. PITANJE: S obzirom da zaista stoji izreka „Historia magistra vitae est“, pitala bih Vas kao dobrog poznavaoca povijesti medicine što Vi osobno smatrate najznačajnijim dostignućem u medicini 20. stoljeća?

ODGOVOR:

Obično se govori o otkriću antibiotika i slično, no ja to smatram detaljem u odnosu na načelno izjednačavanje prava i priznanje preventivne medicine s kurativnom. Preventivna medicina u 20. stoljeću postaje ravnopravna s kurativnom i to donosi najveći napredak čovječanstvu, sve ostalo su detalji, prema mom osobnom mišljenju.

Hrvatsko zdravstvo u to vrijeme ne zaostaje mnogo za trendovima u svijetu.

Naime, Klarer, Mitch i Domagk su 1935./36. stvorili prontosil, prvi kemoterapeutik iz redova sulfonamida, a već 1939. je naš Prelog u zagrebačkoj tvornici Kaštel stvorio sličan takav preparat – zaštićeno ime mu je bilo „Streptazol“ (generički je to para-amino-benzol sulfonamid). Isto tako, hrvatsko cjepivo protiv zmijskog ugriza proizvedeno u Osijeku kotiralo je u to vrijeme kao najkvalitetnije u Europi.

Anton Alojz Loeff je, među prvima u Europi, cijepio u nas kmetove već 1801. godine, a samo tri godine ranije, 1798, je Jenner publicirao svoju metodu cijepljenja.

4. PITANJE: Znam da ima mnoštvo interesantnih i značajnih povijesnih detalja i činjenica vezanih uz zdravstvo Varaždinske županije, no s obzirom na mali prostor ovdje, koje tri povijesne činjenice biste izdvojili kao ključne za razvoj ovdašnjeg zdravstva?

ODGOVOR:

Do konca 19. st. za mene su tri stvari vrlo bitne, a s kojima je varaždinska medicina ušla u koštac sa modernom medicinom.

1. Godine 1894. je zakonski određeno da svaka općina mora imati svoga liječnika.

2. Iste te godine je u Varaždinu počela raditi okružna blagajna, tj. postojao je neki oblik zdravstvenog osiguranja.

3. Godine 1898. načinjena je Varaždinska moderna bolnica koja je uskoro postala županijska.

Ta tri elementa su prema mom osobnom mišljenju bila ključna za razvoj zdravstva na ovom području.

Time je liječenje omogućeno u najmanjoj organizacijskoj jedinici, liječenje postaje besplatno, a bolnica je postala zajedničko uporište za sve općine.

5. PITANJE: Što će, prema vašem mišljenju, biti najznačajnije medicinsko dostignuće 21. stoljeća?

ODGOVOR:

Medicina je, gledajući kroz povijest unatrag i kad proučavate prve liječnike bila povezana s filozofijom... Prvi liječnici su bili istovremeno i filozofi, krvi se nisu uopće doticali - to su radili kirurzi ili porodničari. Doktor medicine je bio filozof i on je razmišljajući dolazio do dijagnoze što se nastavilo do srednjeg vijeka... ali kad se medicina uskladila s fizikalno-kemijskim zakonima i usvojila biološke zakone, onda je medicina „krenula“.

Danas liječnici idu u drugu krajnost. Liječnik više ni ne svuče pacijenta da bi ga pregledao, samo ga šalje dalje... Imao sam slučaj kao član liječničkog povjerenstva da je jedan liječnik napisao prijedlog za svog pacijenta za invalidsku mirovinu iz kojeg je bilo razvidno da ga je slao od „nemila do nedraga“ raznim specijalistima, a da mu nitko od

njih nije skinuo odjeću i vidio da zapravo nema noge.

Na vaše pitanje mogu samo reći to da će najznačajnija medicinska dostignuća u 21. stoljeću biti uvjetovana razvojem biokemijskih znanosti i molekularne biologije, a što će to točno biti, teško mi je pretpostaviti.

6. PITANJE: Što biste rekli na komentar nekih da je „medicina rada“, kao i „socijalna medicina“ pitanje socijalizma i da nam u današnjem vremenu (barem pod tim nazivljem) nisu potrebne?

ODGOVOR:

Odgovorit ću Vam, kao i onima koji daju takve komentare protupitanjem:

Da li će, kad jedan hadezeovac, esdepeovac, ili haenesovac, koji je tijekom godina svoga rada izložen azbestu, oboli od mezotelioma ili azbestoze, to biti pitanje socijalizma, ili komunizma ili nečeg drugog?

UREDNIK:

Meni je jasan Vaš posljednji odgovor, nadam se i svima onima koji po tom pitanju imaju dvojbi. Zahvaljujem vam se od srca na Vašem vremenu, bilo je uistinu zanimljivo i poučno s Vama razgovarati.